

3/6

75

Svensk insats för pressfrihet

Den långvariga typografstrejken i Danmark år 1947 har i detta land aktualiserat frågan om säkerställande av den reella pressfrihet som består inte blott i att staten respekterar tidningarnas frihet, utan även i att dessa faktiskt kan komma ut. Senast förra året antog folketinget en dagordning som uppmanade arbetarnas och arbetsgivarnas organisationer att "nä fram till en ordning som utesluter möjligheten av arbetskonflikter, vilkas konsekvens blir att dagspressen stoppas och att alltså grundvalen för den fria opinionsbildningen undergrävas". I anslutning härtill har den kände publicisten *Hakon Stangerup* i Berlingske Presse-Bibliotek utgivit en skrift om *Pressefrihed og Arbejdsfrihed*, elegant utformad och sakligt upplysande. Av bokens undertitel, "Internationalt problem — Svensk lösning", framgår att Stangerup särskilt uppmärksammar det sedan 1937 gällande, på Sten Dehlgrens initiativ tillkomna kollektivavtal som föreskriver skiljedom som yttersta medel vid tvister mellan medlemmar av Tidningarnas arbetsgivarförening och av Svenska typografiförbundet. Avtalet betingades av flera motiv, men inte minst av den synpunkt som Typografiska föreningens ombudsman *Emil Malmberg* preciserat: "Var uppfattning är att tidningarna är lika väsentliga som järnvägarna. De kan inte stoppas utan att det blir stopp för blodcirkulationen i samhällskroppen."

HERBERT TINGSTEN

D • N

5/6 1951

Amerikansk frispråkighet

I sin helhet är de senatsförhör som sedan några veckor hålls i Washington ett märkligt, kanske enastående exempel på öppenhet och offentlighet vid behandlingen av ömtåliga frågor. Ministrar, generaler och senatorer uttalar sig i ett ytterst kritiskt läge om detaljerna i försvar och utrikespolitik, och ingen kan undgå intrycket att de säger hela sanningen och intet annat än sanningen — från sina personliga utgångspunkter. En så uppriktig debatt inför allmänheten av statens ledande män kan ingen annan demokrati uppvisa. Och i diktaturerna kan man inte ens tänka sig något liknande. En general som talade som *MacArthur* eller *Bradley* eller en minister som yttrade sig som *Marshall*, det vore i Ryssland orimligt; om någon sökte begagna ett tillfälle att göra det, skulle han inom några minuter vara omhändertagen av polisen och efter några timmar eller dagar av exekutionsplutonen.

Stor uppmärksamhet, särskilt utanför USA, har de yttranden väckt som betonar svårigheten att försvara Västeuropa mot Ryssland. På frågan om USA kunde hindra en rysk erövring av de europeiska allierade svarade krigsminister *Marshall* för några veckor sedan: "Nej, för närvarande går det inte." Han fortsatte med att förklara att trots detta USA måst lova Europa hjälp. "Risken var det nödvändigt att ta... Där (i Europa) hade vi intet val, bokstavligen intet val." För några dagar sedan kom arméchefen, general *Bradley*, med nästan ordagrant samma deklaration: "De tolv stater som tillhör Atlantpakten har just nu ingen möjlighet att hejda ett angrepp från Rysslands sida." Enligt de ansvariga militära ledarna är den upprustning och planering som behövs för ett effektivt försvar av Västeuropa först år 1952 eller 1953 avslutad.

Har man inte här gått för långt i öppenhet? Är det vettigt att inför en aggressiv motståndare förklara att nu kan man inte stå emot ett anfall, men man kan göra det om ett eller två år? På många håll har utan tvivel de avgivna förklaringar-

na väckt en farlig reaktion. Oron för att Ryssland skall begagna den frist som återstår till dess Västern har rustat färdigt tenderar att tysta ned insikten att en organisation av Västerns försvar dock är den enda räddningsmöjlighet som står till buds. Défaitism och isolationism kan finna argument i *Marshall*s och *Bradley*s teckning av läget.

Här måste emellertid understrykas att förklaringar av denna typ inte blott är bevis på demokratin i USA:s offentliga liv, utan också på landets styrka. Man vågar säga sådana ting på grund av övertygelsen om denna styrka och om att den ryska statsledningen känner till den; eljest vore deklARATIONERNA oansvariga. Endast i bisatser eller antydningar berörs den faktor som ger relativ trygghet under övergångstiden: atombomben och det strategiska bombflyget. Men denna faktor är av tillräcklig betydelse för att kasta om den tankegång som suggereras fram av yttranden som de nyss citerade; den ger med all sannolikhet rådrum för den sent påbörjade, men snabbt fullföljda upprustningen.

Varför har då atombomben — i motsats till vad fallet var för några år sedan — blivit ett stridsmedel som alla tänker på, men ingen talar om? Uppenbarligen i första rummet därför att USA och Västern över huvud önskar bygga upp en försvarsorganisation som skall kunna bjuda ryssarna ett fast motstånd i Europa vare sig med eller utan stöd av atomvapnet. Denna önskan dikteras av skilda motiv: humanitär ovilja mot atomvapnets användning, fruktan för den om också tillfälliga invasion av Västeuropa som kan ske beroende av detta vapen, möjligen också tanken att en fast militär front i Tyskland skall göra det möjligt att på en gång mera lokalt och mera effektivt begagna atombomben vid ett ryskt angrepp.

Med dessa synpunkter blir det tydligt en propagandamässig nödvändighet att så långt möjligt skjuta atombomben åt sidan i den offentliga debatten. Det går inte att på en

gång begära ständigt nya divisioner och att oavbrutet framhäva atomvapnets avgörande betydelse. Men detta förhållande får inte komma oss att glömma *Churchill*s för hela den politiska situationen väsentliga sats att Amerikas ofantliga överlägsenhet i fråga om det starkaste av alla vapen är den enda garantin för Västeuropas frihet och världens fred.